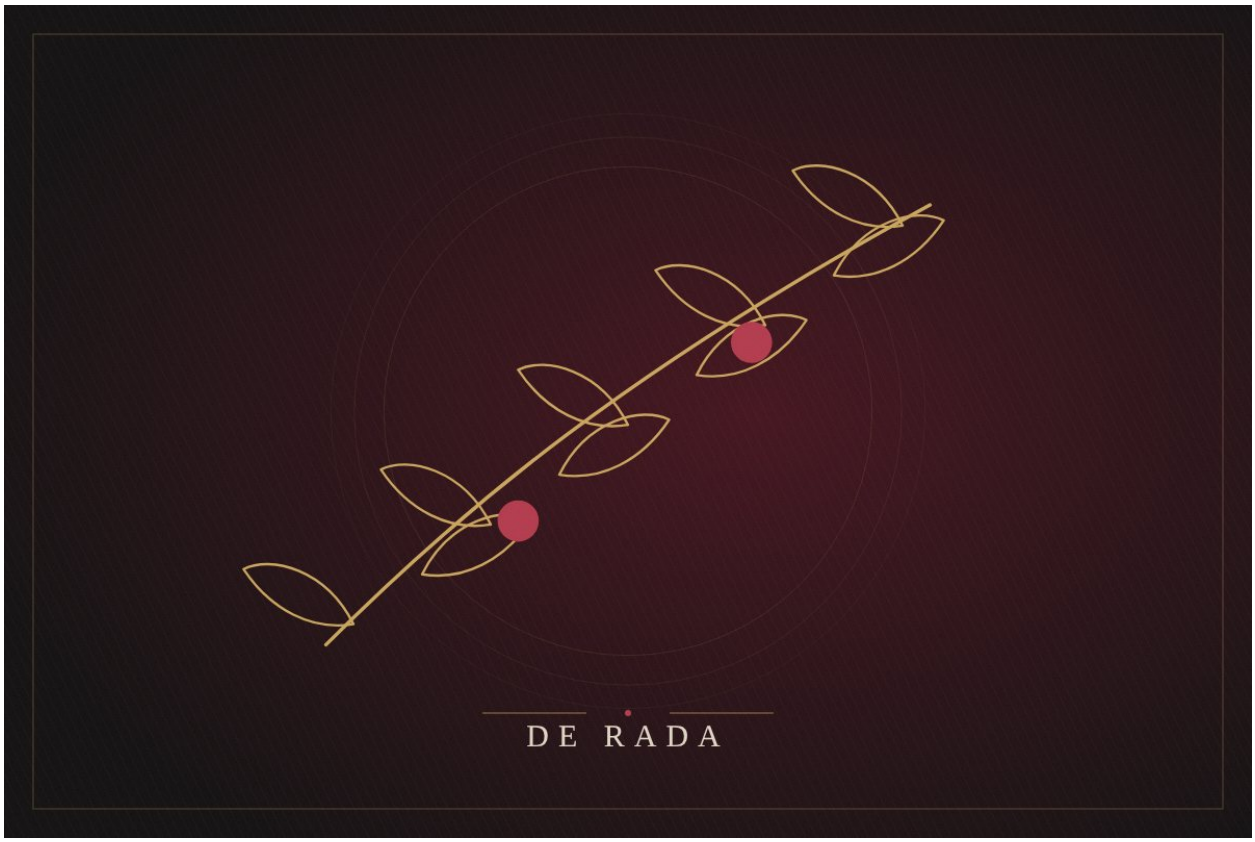
Trashëgimia

Jeronim De Rada dhe «Këngët e Milosaos»: poeti arbëresh që zgjoi një komb nga larg

Një djalë nga Maqi i Kalabrisë, libri i vitit 1836 që shënoi fillimin e letërsisë romantike shqipe, gazeta «Fiamuri Arbërit» dhe një jetë e gjatë për gjuhën dhe kombin

3 nëntor 2026 / 2 min lexim

Ilustrim origjinal i redaksisë lexoshpejt. Nuk është fotografi ose objekt historik.

Në shekujt XV–XVIII, me valë të njëpasnjëshme, mijëra shqiptarë u vendosën në Italinë e jugut. Pasardhësit e tyre, **arbëreshët**, ruajtën për shekuj gjuhën, ritin bizantin dhe këngët e tyre. Nga ky botë doli një nga poetët më të rëndësishëm të shqipes: **Jeronim De Rada**, në italisht Girolamo de Rada.

Nga Maqi në Napoli

De Rada lindi në vitin 1814 në Maqi (Macchia Albanese), një fshat arbëresh në Kalabri, ku i ati ishte prift i ritit bizantin. Studioi në kolegjin e Shën Adrianit në Shën Mitër Koronë, një qendër e rëndësishme e kulturës arbëreshe, dhe më pas në Napoli. Që i ri, filloi të mblidhte këngë popullore arbëreshe.

«Këngët e Milosaos»

Në vitin 1836, në Napoli, botoi poemën **«Këngët e Milosaos»**, me tekstin arbërisht dhe përkthimin italisht. Poema tregon dashurinë e Milosaos, birit të një zotërie të Shkodrës, për Rinën, vajzën e një bujku, në kohën e luftërave me osmanët. Pas shumë vështirësish martohen, por lumturia e tyre zgjat pak: Rina dhe fëmija vdesin, dhe Milosao bie në luftë.

Poema është lirike, me pamje të natyrës, ndjenja të thella dhe frymë romantike. Studiuesit e konsiderojnë shpesh fillimin e letërsisë romantike shqipe dhe një nga veprat e para të rëndësishme të Rilindjes.

> *De Rada e shihte gjuhën si shtëpinë e një populli. Ta shkruash do të thoshte ta mbash gjallë.*

Gazetari dhe organizatori

De Rada shkroi edhe vepra të tjera poetike dhe historike, por kontributi i tij shkoi përtej letërsisë. Në vitet 1883–1887 botoi gazetën **«Fiamuri Arbërit»**, një nga gazetat e para shqipe, ku mbronte të drejtat e shqiptarëve dhe nevojën për një alfabet të përbashkët. Në vitet 1895 dhe 1897, ndihmoi në organizimin e kongreseve gjuhësore arbëreshe në Koriliano Kalabro dhe në Lungër.

Mbajti letërkëmbim me intelektualë shqiptarë dhe evropianë, dhe punoi për njohjen e shqiptarëve si popull me gjuhë dhe histori të veçantë. Jetoi në varfëri në vitet e fundit dhe vdiq në vitin 1903 në San Demetrio Corone.

Pse e kujtojmë

1. **Ai tregoi se shqipja mund të ishte gjuhë e poezisë së lartë.**
2. **Lidhi arbëreshët me lëvizjen kombëtare** në Ballkan.
3. **Puna e tij për alfabetin dhe shtypin** përgatiti rrugën për kongreset e mëvonshme, si ai i Manastirit.

Burimet

De Rada, G. (1836). *Poesie albanesi del secolo XV: Canti di Milosao, figlio del despota di Scutari*. Napoli. WorldCat

Elsie, R. (2005). *Albanian Literature: A Short History*. I. B. Tauris. WorldCat

Encyclopaedia Britannica. Girolamo De Rada. britannica.com

Lexoje në internet: https://www.lexoshpejt.com/artikull/jeronim-de-rada